

BZOWY (52) *ai*

o *jasne*.

sg m N *bzowy* (5). ◇ *G* *bzow(e)go* (6). ◇ *A* *bzowy* (1). ◇ *I* *bzowym* (1). ◇ *L* *bzow(e)m* (1). ◇ *f G* *bzowój* (3); *-ój* (1) *SienLek*, *-(e)j* (2). ◇ *A* *bzową* (3). ◇ *I* *bzową* (1). ◇ *n N* *bzow(e)* (2). ◇ *G* *bzowého* (12); *-ého* (7) *SienLek* *-(e)go* (5). ◇ *A* *bzowé* (2); *-é* (1) *SienLek*, *-(e)* (1). ◇ *I* *bzowym* (2). ◇ *L* *bzowym* (1). ◇ *pl N subst* *bzow(e)* (2). ◇ *G* *bzowych* (8), *bzow(e)ch* (1); *-ych* *SienLek* (3), *GospGost*; *-ych* : *-ech* *FalZioł* (4 : 1). ◇ *A subst* *bzow(e)* (1).

Sł stp, *Cn* *notuje*, *Linde* *XVIII w*.

Przymiotnik od „*bez*”; *sambuceus* *Mącz*, *Calep*, *Cn* (52) : *wzyęli* też s *łobą* *Brutá* *áby* im *krotofilii* w *drodze*/*ktory* *nábrawłzy* *táiemnie* *złotá*/ *włóżył* w *kiy* *bzowy*/ *łzedł* z *onym* *kijem* przy *krolewicoch*. *BielKron* 105v; *Mącz* 366c; *bedłki* *ktore* *ná* *bzowym* *drzewie* *roftą*/ *ze* *śmietaną* *rozwierć*/ *á* *ná* *guz* *przyłóž*. *SienLek* 129, 78, 99, 159v; *Calep* 942b.

Wyrażenia: »*jągody* *bzowe*« (4): *Nabierz* *iagod* *bzowych* *zmiełzay* *ie* z *gliną* *FalZioł* IV 2c, V 90v; *SienLek* 149v; *czzerwone* *wino* *będzie* *cudne*/ *iedno* *to* *vmieć* *czyńić*: *á* *miánowicie*/ *przyłmázywłzy* *iágod* *bzowych* *vftálych*: *czym* *teraz* *málmázyą* *żydowie* *Tureccy* *fárbuią*. *GostGosp* 132.

»*korzeń* *bzowy*« [*szyk* 2 : 1] (3): *Korzeń* *Bzowy* s *chorzeniem* *chebdowym* w *winie* *vwarzony*, *opuchłym* *ludziom* *ieft* *dobre* *lekarstwo* *FalZioł* I 134a, II 5b, V 104v.

»*kwiat* (*a.* *kwiecie*) *bzowy(-e)*« [*szyk* 9 : 6] (15): *Wonia* *telko* *kwiatkow* *bzowych* *czini* *bolenie* *głowy* *ludziem* *ciepłego* *przyrodzenia*/ *iako* *łą* *kolericzny* *y* *krew* z *nośa* *pobudza*. *FalZioł* I 133d; *Picie* *wody* *zimney*/ *zagania* *piano* *gorzkość*/ *przethoż* *ią* *małz* *rano* *pić* z *kwieciem* *bzowym* *FalZioł* V 47, I 133d, II 4a, 16, 23, V 73 (10); *Kwiecie* *bzowe* z *kożim* *mlekiem* *wierciáne*/ *wzwarz*/ *przyłóżywłzy* *máłłá* *máiowego* *SienLek* 52; *Albo* *vtłucz* *mrowych* *iáiec*/ *ze* *bzowym* *kwiathem*/ *á* *wyciśnawłzy* *łok* w *vłzy* *włey*/ *ftará* *to* *głuchotę* *leczy*. *SienLek* 72, 71v, 126, 160.

»*list* (*a.* *liście*) *bzowy(-e)*« [*szyk* 12 : 1] (13): *Liście* *bzowe* *gdy* *będzie* *vwarzono* *z* *inłzim* *iarmużem* *á* *będzie* *iedzono*/ *czini* *ftolcze* *FalZioł* I 133d; *Takież* *muchy* *giną* *gdzie* *vkropem* *kropią* *nawarzywłzy* *liftu* *bzowego*. *FalZioł* IV 29a, I 133d, V 71; *Albo* *nátłucz* *bzowého* *liścia* *á* *włóž* w *wodę* *SienLek* 159, 37v, 73v, 129v, 133, 150 (9).

»*olej* *bzowy*« (1): *Oley* *Bzowy* *y* *ktey* *rzeczy* *y* *ku* *innym* *pożyteczny*. *SienLek* 92v.

»*skora* (*a.* *skorka*) *bzowa*« (4): *FalZioł* I 16a; *Spodnią* *łkorkę* *bzową* *wwierciawłzy* *miáłko*/ *roftworz* *mlékiem* *krowim*/ *chcefzli* *mákowym*/ *by* *wtobie* *y* *iáłzczórki* *były*/ *mułzą* *wen*. *SienLek* 157v, 120v; *wárzac* *wnieý* *trzebáli* *chebd*/ *łkórę* *bzową*/ *rádic* *Oczko* 21v.

»*wierzchy* *bzowe*« (3): *Wezmi* *wirzchi* *chebdowego* *ziela*, *wierzchy* *bzowe*. *A* *to* *vwarz* w *winie* *białem* *FalZioł* V 41, I 133d; *Albo* *ták*/ *weźmi* *łoku* *bielonowego* *iednę* *część*/ *łoku* z *wierzchow* *zielonych* *bzowych* *dwie* *części* *SienLek* 56.

»*wodka* *bzowa*« (2): *Zołć* *Zorawia* *ieft* *ciepła* *j* *subtelna*. *Gdy* *ią* *ktho* w *nos* *wpułzcza* z *wodką* *bzową*/ *pomaga* *od* *paraliža*/ *á* *czyńi* *lektanie* *ku* *kichaniu*. *FalZioł* IV 25b, II 14d.

Synonim: *chebdowy*.